

Posudek bakalářské práce Ekateriny Mistryukové – *Irish Emigration as Banishment*

Studentka si vybrala ke zpracování interpretačně a stylisticky náročný a rozmanitý text, s nímž se celkově překladatelsky vypořádala i jej v komentáři reflektuje poměrně úctyhodným způsobem. Při čtení bez originálu působí text víceméně hladce; kromě občasných chybějících nebo naopak přebývajících čárek v něm nejsou závažnější gramatické ani stylistické problémy (drobné kolokační odchylky od běžného českého úzu vyznačují přímo v textu). Přesto by textu prospěla ještě jedna revize s originálem v ruce, protože při druhém čtení (s původním textem) vyjdou najevo některé významové posuny, nejčastěji způsobené chybnou interpretací složitější struktury věty či vyšší mírou abstraktnosti sdělení v pasážích popisujících psychologické nuance vztahů. Přitom by v těchto případech namnoze pomohlo jen pořádně se zamyslet nad tím, nakolik zvolená varianta překladu významově přesně zapadá do celého kontextu psychologické situace. Všechny posuny jsou okomentovány přímo v textu; zde pro ilustraci uvedu jen dva typické případy toho, co mám na mysli:

*The basic dilemma of self versus other seemed to be writ large for Sheila. This accounted for the hostile way in which she entered relationships. **Because of this, I recognized the importance of avoiding interpretations in my early work with Sheila. I believe they would have represented the imposition of a foreign belief system, akin to her father's impositions.***

*U Sheily bylo zcela jasně patrné základní dilema „bytočné já versus ostatní“. Mělo za následek nepřátelský postoj, se kterým vstupovala do vztahů. **Díky tomu jsem si uvědomil, jak důležité bylo na začátku naší práce se vyhnout jakýmkoli výkladům. Domnívám se, že by odrážely spíše žebříček hodnot jejího otce než její vlastní.***

Zde si překladatelka neuvědomila, že v textu není *akin to her father's beliefs*, nýbrž *impositions*, takže nepochopila, že problémem by pro Sheilu (kterou v jejím dětství a dospívání neustále nutili potlačovat vlastní já a podřizovat se) bylo v takovém případě prostě *to, že by jí zase někdo cizí* (v tomto případě terapeut) *vnucoval svoje názory/představy o světě* (resp. o ní samotné, o tom, „kdo je Sheila a jaký má problém“), *tak jako jí kdysi vnucoval svoje názory a představy její otec*. Takovýto výklad koresponduje se vším, co o Sheile víme z širšího kontextu, a také s předchozí zmínkou o obranném, nepřátelském postoji, s nímž vstupovala do vztahů. Omyl překladatelky je tady ale celkem omluvitelný, protože v bezprostředním sousedství zmíněné pasáže (před ní i po ní) se zároveň mluví i o Sheilině úzkém vztahu s otcem a o tom, že po něm leccos zdědila.

Druhý případ ještě výrazněji ukazuje, jak důležité je zohlednění celkového psychologického kontextu.

*I had tried to be as relaxed and easygoing as possible throughout our first meeting to put her at ease and was attempting to take a step closer to her in my reply, which was really intended to mean, “Yes, I speak your language and **I'm not too haughty to let you embarrass me...**”*

*Na našem prvním setkání jsem se snažil být co nejuvolněnější a nejklidnější, abych navodil příjemnou atmosféru. Snažil jsem se k ní udělat krok blíž a říci jí něco jako: „Ano, mluvím vaší řečí a **nenechám se dobrovolně ztrapňovat...**“*

Tady závěr terapeutovy (pomyslné) repliky v překladu vyznívá spíše jako varování, vymezení jasných hranic vlastní důstojnosti, které pacientka nesmí překročit; rozhodně nepůsobí jako vstřícný krok k uvolnění atmosféry, ačkoli právě tak terapeut svůj záměr popisuje. Ve skutečnosti se snaží říci pravý opak: *...nejsem zas tak nafoukaný, že bych se od vás nenechal shodit* (ono „shození“ - možná trochu jemnější výraz než ztrapňování – zjevně odkazuje na Sheilinu ironickou repliku o terapeutově důležitosti citovanou v předchozím textu, zatímco ona snaha o uvolnění atmosféry se

promítá do terapeutovy žertovné odpovědi, že ho pacientka „dostala“, že ve skutečnosti k němu nikdo nechodí, a když nepřijde ani ona, nebude mít, chudák, na nájem. Ono „mluvím vaší řečí“ (možná spíš „dokážu se s vámi bavit vaší řečí“, „jsem na stejné vlně“ nebo něco podobného) pak odkazuje na žertovný způsob komunikace, na který byla Sheila zvyklá ze vztahu s otcem.

Kromě významových posunů a omylů jsou v textu místy ještě problémy s časovou sousledností:

His understanding was that, because they were unable to accommodate to his new reality, he would have to set aside his own experience to be with them.

str. 13: *Chápal to tak, že aby mohl být s rodinou, musel si svou novou realitu, kterou jeho rodina nebyla schopná přijmout, nechat pro sebe.*

Správněji: *Chápal to tak, že pokud chce být s rodinou, musí si svou novou realitu, kterou jeho rodina není schopná přijmout, nechat pro sebe.*

Stylisticky bych ještě uvítala poněkud autentičtější hovorové znění citovaných úryvků rozhovorů a také širší reflexi této stylistické polohy a jejího převodu v komentáři. Zde totiž narážíme v češtině na notorický problém, daleko větší vzdálenost skutečné podoby mluveného jazyka od jazyka psaného, než o jaké lze mluvit v angličtině. Neopravňuje-li stylistická poloha přímé řeči originálu přímo k použití nespisovných adjektivních koncovek (což je zejména případ kultivované Sheily a jejího psychoterapeuta), zkušený překladatel (kterým autorka práce samozřejmě ještě úplně není a být ani nemůže) se zpravidla snaží volbě mezi nevěrohodně spisovnou a nevěrohodně nespisovnou koncovkou pokud možno vyhnout a zároveň má v zásobě jemnější, nejčastěji lexikální prostředky zhovorňování. Autorka se tohoto tématu dotýká na str. 40 komentáře (pasáž s větou o „fancy Yanks“), ale jí zvolené a ocitované řešení (*No jo, teď je to asi pod tvoji úroveň si s námi připít, když už v té Americe máš kolem sebe samé fajnovky.*) je podle mého názoru poněkud příliš spisovné (na hospodskou irskou sešlost) a vůbec by si celý problém intertextuality a hovorových přímých řečí se sponutou psychologických nuancí zasloužil v komentáři širší prostor, než je mu na daném místě věnován (klidně „na úkor“ některých spíše pro formu – resp. kvůli „mřížce“ Ch. Nordové – zařazených tvrzení typu *z hlediska mikrostrukturního je text rozčleněn do vět*).

Celkově navrhuji hodnotit práci známkou velmi dobře nebo dobře – podle průběhu obhajoby.

Z. Šťastná

